

Verkiezingsdocument VisNed
#TK2021visserij

VisNed | Cooperatie Kottervisserij Nederland U.A.

Postadres: Postbus 59 - 8320 AB Urk

Bezoekadres: Vlaak 12 - Urk

www.visned.nl | 0527-684141 | info@visned.nl

Wie zijn wij?

VisNed is een overkoepelende organisatie, waarin meerdere Producenten Organisaties (PO's) actief zijn. Deze PO's vertegenwoordigen regionaal de belangen van de bij hen aangesloten ondernemers en faciliteren onder meer in het quotumbeheer en vragen omtrent bemanningseisen en kwalificaties. Zij zijn het lokale aanspreekpunt. In de kottervisserij (tong, schol, garnalen) zijn in totaal zeven PO's actief, waarvan er vijf PO's op het gebied van belangenbehartiging samenwerken onder de koepel van VisNed.

VisNed treedt landelijk en internationaal op namens de aangesloten PO's en richt zich met name op regio- en sector overstijgende belangen. VisNed vertegenwoordigt met haar leden, in aantallen en aanvoerwaarde tweederde van de Nederlandse kottervloot.

Inleiding

Nederland is een deltagebied. Ons land grenst niet alleen aan zee, maar is onderdeel van de zee, en wij zijn daarom onlosmakelijk met deze zee verbonden.

VisNed vertegenwoordigt vissers uit Zuidwest Nederland, van Urk en de Kop van Noord-Holland inclusief Texel. We zijn trots op onze sector, trots op onze vissers, vissersvrouwen, bedrijfsopvolgers, bemanningsleden en de vloot. Een vloot die, weer of geen weer, uitvaart om op verantwoorde wijze vis, schaal- en schelpdieren te vangen. Daarmee leveren vissers een belangrijke bijdrage aan duurzaam voedsel uit zee.

In 2021 mogen we weer stemmen en sinds de vorige Tweede Kamerverkiezingen in 2017 is er veel veranderd. Er is veel veranderd in het politieke landschap, maar ook in 'ons' landschap; de leegte op zee is niet meer en de ruimte om te vissen is steeds beperkter. Ook de ruimte om te ondernemen neemt af, het vertrouwen in verduurzaming als middel voor maatschappelijk acceptatie is na het verbod op pulsvisserij afgenomen en de toekomst is voor vissers onzekerder dan ooit.

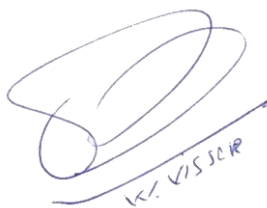
Wat wel zeker is, is dat de Noordzee er beter voor staat dan in 2017. De commerciële visbestanden worden op duurzame wijze bevestigd en laten groei zien. Dit is onder meer te danken aan de nauwe samenwerking tussen vissers en onderzoekers en het beleid wat bouwt op zowel praktijkonderzoek als bevindingen uit de surveys en fundamenteel onderzoek. De samenwerking tussen de visserijsector en wetenschappers is iets waar we in Nederland koploper in zijn.

Onze maritieme traditie, innovatieve kracht, gedragen beheer en ons oog voor marktkansen geven ons als sector de middelen om vooruit te komen, maar in het internationale speelveld kunnen wij dat niet alleen. We hebben u nodig, als gekozen volksvertegenwoordiger, om met ons deze kansen te verzilveren. Daarvoor zullen we soms stormen moeten trotseren of behoedzaam moeten manoeuvreren, maar n ding staat vast: we doen dit samen.

Wij vragen dan ook van u om met ons koers te zetten, en hebben daarvoor nodig:

1. Koersvastheid
2. Ruimte
3. Gelijk speelveld

Met de uitbraak van COVID-19 vers in het geheugen is de tijd rijp om onze economische sectoren te herwaarderen. De 'cruciale beroepen' verdienen steun en draagvlak, waaronder voedselproductie. Juist nu is het belangrijk om zelfvoorzienend te zijn, maar ook de export van goed, gezond en duurzaam voedsel naar andere (EU) landen is van grote waarde. Immers, voedsel staat als een van de primaire levensbehoeftes aan de basis van een stabiele samenleving en een gezonde bevolking. Wanneer wij elkaar daarin weten te vinden, kunnen wij elkaar versterken.

Pim Visser
Directeur VisNed

Visserij als onderdeel van een duurzaam voedselsysteem

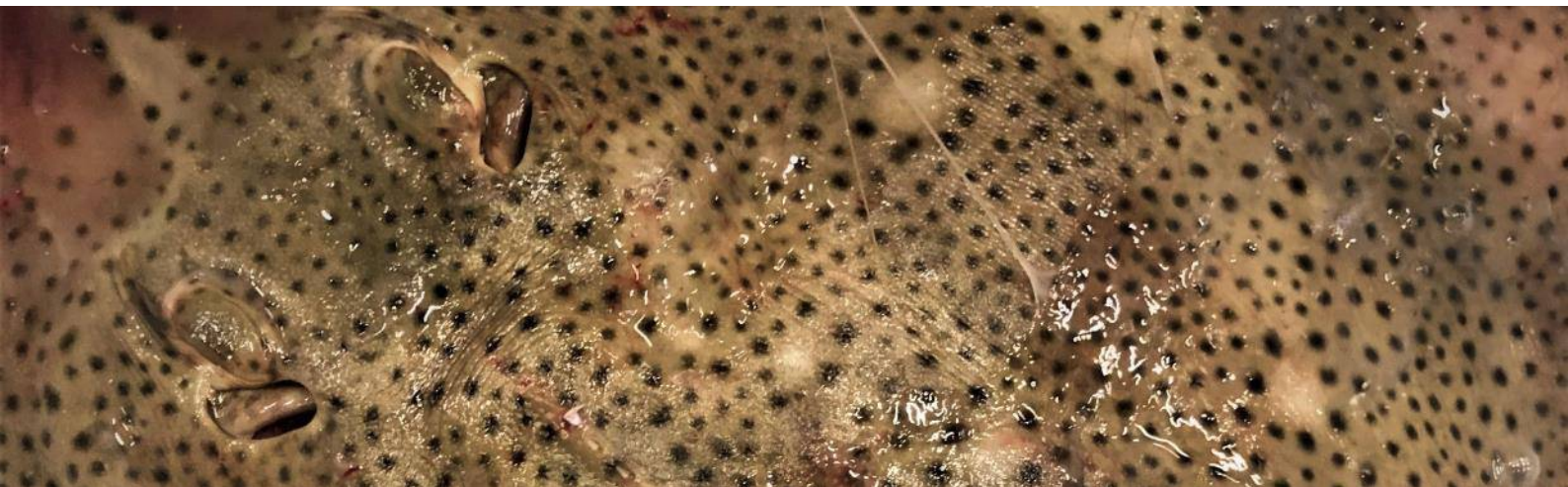
De Noordzee is een bron van voedselvoorziening, maar deze zee staat wel onder druk van een toenemend aantal gebruikers. Steeds meer sectoren leggen een claim op de beschikbare ruimte op zee. Daarmee wordt voor de visserij de uitdaging om eiwitten uit zee te halen groter en wordt het moeilijker om een bijdrage te leveren aan het tweede doel van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Engels: SDG's) van de Verenigde Naties: Het uitbannen van honger.

De vis die door de Nederlandse visserijsector gevangen wordt is wild gevangen vis die niet behandeld is met antibiotica of andere kunstmatige toevoegingen. Natuurlijk, puur en gezond voedsel, een hoogwaardig en kwalitatief goed product afzet vindt in binnen- en grotendeels ook buitenland. Het duurzame karakter van de Nederlandse vangst wordt onderstreept door het feit dat 75% van de in Nederland aangevoerde vis, schaal- en schelpdieren MSC-gecertificeerd is.

De waardering van de Nederlandse consument voor de eigen Noordzeevis verdient verbetering, terwijl vis past in het hedendaagse dieet en bewustzijn. Vis bevat veelal vitamine A, D, B12, jodium, ijzer en omega-3 vetzuren. Dit is goed voor hart en bloedvaten en belangrijk voor de ontwikkeling van hersenen en zicht.

Aandachtspunten

- 👁️ Stimuleer projecten en campagnes die zich richten op het promoten van onze eigen Nederlandse gezonde, duurzaam beheerde en gevangen vissoorten.
- 👁️ Beloon de inzet van de Nederlandse visser en koester de proactieve en bewuste instelling van onze ondernemers. Het is niet voor niets dat 'onze' doelsoorten er goed voor staan, dat is een verdienste van de sector zelf.
- 👁️ De Europese Biodiversiteitsstrategie en de Europese Farm to Fork strategie zullen de komende jaren naar verwachting leidend zijn voor de (inter)nationale beleidsontwikkeling. Belangrijk is om daarin voldoende ruimte te bieden en aandacht te hebben voor voedselvoorziening uit zee.

Visserij en gezonde visbestanden

Voor de toekomst van de visserij is het belangrijk om verstandig met de visbestanden in zee om te gaan. We willen op lange termijn niet meer vis uit de zee halen dan dat er bijkomt.

De commerciele visbestanden in de Noordzee ontwikkelen zich goed als gevolg van jarenlang zorgvuldig beheer. Inmiddels wordt 98% van de commercieel beviste bestanden in de Noordzee duurzaam bevist, in tegenstelling tot wat sommige actiegroepen willen doen geloven. Van overbevissing op de Noordzee is dus geen sprake. Vangstmogelijkheden worden met in acht neming van de wetenschappelijke adviezen van ICES vastgesteld¹.

Voor de visbestanden in Europese wateren worden vangstadvisen aan de Europese Unie (beheerder) afgegeven door de internationale onafhankelijke onderzoeksinstantie 'the International Council for the Exploration of the Sea (ICES)'. Deze adviezen zijn gericht op duurzame bevissing en gaan uit van het MSY-principe (Maximum Sustainable Yield ofwel 'maximaal duurzame oogst'). Een visserij die zich op 'maximaal duurzame oogst' niveau bevindt, vist de rente van het visbestand af. Het visbestand blijft altijd in haar duurzame omvang behouden of groeit.

Om te komen tot een quotum wordt een afweging gemaakt tussen het vangstadvis van ICES en sociaaleconomische afwegingen zoals voedselvoorziening, werkgelegenheid en behoud van levendige kustgemeenschappen. Dit gebeurt door de beheerder: de Europese Unie.

Aandachtspunten

- 🐟 Wees kritisch op geluiden over overbevissing. De Noordzee wordt duurzaam beheerd en de visserij vindt plaats binnen de grenzen van MSY.
- 🐟 Faciliteer de samenwerking tussen wetenschap en de visserijsector en investeer in onderzoek.
- 🐟 We zijn in Nederland scherp op minimum aanlandingsmaten en de vermindering van ongewenste bijvangst, waarmee we tevens gehoor geven aan de Europese aanlandplicht. Echter, een gelijk speelveld in Europa hieromtrent ontbreekt vooralsnog en verdient meer aandacht.

¹ <https://www.ices.dk/Science/publications/library/Pages/default.aspx>

Visserij en Europa

Vissen hebben geen boodschap aan landsgrenzen. In Europa is het Europese Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) sinds de jaren '70 van kracht, met als primaire doelstelling: het duurzaam beheren van de gemeenschappelijke visbestanden. Het visserijbeleid wordt op Europees niveau bepaald, waarbij de lidstaat zorg draagt voor de belangen van de eigen vissersvloot en belast is met de uitvoering van het Europese visserijbeleid. In de vertaalslag van Europees beleid naar landelijke implementatie, zien we uiteenlopende interpretaties en uitvoering van het GVB. Zo zijn er op het vlak van controle- en handhaving verschillen tussen de lidstaten evenals de toedeling van Europese gelden. Een gelijk speelveld is voor ons van belang, omdat dit direct raakt aan onze concurrentiepositie ten opzichte van vissers uit andere lidstaten.

Aandachtspunten

- Zorg voor een gelijk speelveld en houd oog voor de positie van de Nederlandse ondernemer ten opzichte van de lidstaten waarmee we ons in dezelfde arena begeven.
- De aanlandplicht in haar huidige vorm is niet uitvoerbaar, niet naleefbaar en niet handhaafbaar. Hier moet zo snel mogelijk een alternatieve regeling komen die selectiever vissen stimuleert, zonder extra administratieve lasten.

Visserij en Brexit

De Brexit kan mogelijk grote gevolgen hebben voor de Nederlandse visserijsector. Voor de Nederlandse visserij komt volgens een studie van Wageningen University & Research ongeveer 40% van de totale vangst uit Britse wateren, deze mogen dus niet op slot gaan². Er zijn ook Nederlanders die varen met een kotter onder Engelse vlag. Zij lossen en verhandelen hun vis ook in Nederland en dragen daarmee bij aan de werkgelegenheid en Nederlandse economie.

Vanuit economisch opzicht is de visserijsector niet groot, maar lokaal is deze sector wel heel belangrijk. De Brexit brengt niet alleen onzekerheid voor vissers, maar ook voor de visserijgemeenschappen die de sector ondersteunen, denk aan visverwerkers, handel, maar ook het visserijonderzoek. Het is daarom van groot belang dat visserij onderdeel is van een breder handelsakkoord met het VK. Voorwaarde voor een deal zijn dat er vastgehouden wordt aan de huidige sleutel op basis waarvan vastgestelde quota over lidstaten (+VK) worden verdeeld en dat samenwerking op het gebied van het beheer en onderzoek/monitoring van de Noordzee voortgezet wordt.

Aandachtspunten

- Borg de verbinding tussen toegang tot elkaars markt en toegang tot elkaars wateren. Vis vangen is onlosmakelijk verbonden met vis verhandelen en dit moet zich ook in het uitdragen van landelijke standpunten richting de EU manifesteren.
- Behoud het huidige quotumsysteem. De Britse vissers hebben ten tijde van de quotumverdeling een eerlijk aandeel in de Europese quota gekregen en hebben evenals andere lidstaten quotum gekocht en verkocht. Herverdeling van de Europese visquota vanwege Brexit is niet aan de orde.
- Koester de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk op het vlak van onderzoek en beheer. Ook na een Brexit zal deze van groot belang zijn voor zowel de ecologie als de economie.

² <https://edepot.wur.nl/505902>

Visserij en klimaatverandering

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de visserij. De visserij wordt rechtstreeks beïnvloed door natuurlijke schommelingen. De opwarming van het water, verandering van zuurstofgehalte, veranderingen van stromingen en de beschikbaarheid van nutriënten in het water zorgen voor lokale verschuivingen in het ecosysteem. Dit betekent dat de visser ofwel op zoek moet naar de vis ofwel op andere soorten moet gaan vissen. Dat laatste gaat niet zomaar en is afhankelijk van de vergunningen en technieken die de visser tot zijn beschikking heeft. Denk hierbij aan voldoende quotum van de betreffende gewenste soort en vangstmethode in relatie tot het schip. In beide gevallen is het noodzakelijk dat de visserij de tijd, ruimte en middelen krijgt om zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden.

Visserij en de energietransitie

Er ligt een nationale energie-opgave vanuit het Parijs-akkoord, waarbij windenergie op dit moment als een onmisbare energiebron wordt gezien. Vanuit maatschappelijk oogpunt wordt het onwenselijk geacht om de grote hoeveelheid benodigde windmolens op land te bouwen. Het aangedragen alternatief is dat de benodigde windmolens op de Noordzee worden gebouwd.

De grootschalige uitrol van Wind op Zee, zoals deze tot 2030 wordt voorzien, heeft zeer waarschijnlijk ingrijpende gevolgen voor het Noordzee ecosysteem. Deze mogelijke effecten ontstaan onder meer vanwege verstoring door geluid en drukverschillen tijdens de aanleg van de windparken (heien), veranderende stromingspatronen en veranderingen in sedimentatie, veranderingen in de stratificatie van de waterkolom en mogelijke impact van elektromagnetische velden op vis, zeezoogdieren en bodemleven³.

Naast het verlies van visgronden, ecologische effecten en de clustering van de visserijinspanningen, zullen de visserijondernemers een grotere afstand af moeten leggen om bij de visbestekken te komen wanneer er geen bruikbare corridors komen in de windparken. Dit kost veel meer brandstof en vistijd, tot op het punt waarop het niet meer rendabel is om op de oude bestekken te vissen. Ook neemt de veiligheid op zee af, omdat het steeds drukker wordt.

³ Zie het Onderzoek naar effecten grootschalige aanleg windparken op de Noordzee van Deltares uit 2019, <https://www.deltares.nl/nl/nieuws/onderzoek-naar-effecten-grootschalige-aanleg-windparken-op-de-noordzee/>

Vanwege de toegenomen drukte kan het zo zijn dat er gebieden ontstaan waar wel gevestigd mag worden, maar waar het zo onveilig of onwenselijk is, dat er niet gevestigd kan worden: valse ruimte. Er gaat dan visgebied verloren vanwege offshore wind, zonder dat er windmolens staan.

Er moet dus niet alleen rekening gehouden worden met compensatie en mitigatie voor de zones waar de parken komen, maar ook voor gebieden die de facto onbereikbaar zijn geworden. Tot 2030 zijn verschillende van deze punten geadresseerd in het Rijksbeleid, maar de uitrol van wind op zee beperkt zich niet tot de komende tien jaar en reikt tot na 2030. Dat betekent dat het belang van eerder benoemde alleen maar verder toe zal nemen.

Aandachtspunten

- 👁️ Geef visserijondernemers de tijd en ruimte om zich aan te passen aan klimaatverandering. Waar regelgeving knellend is, is kritische reflectie en de bereidheid tot herziening van het beleid van groot belang.
- 👁️ De ruimtelijke claim van de windenergiesector is onvermijdelijk en een gegeven, maar VisNed pleit ervoor de belangen van de visserij mee te wegen en daar waar relevant, verliezen passend te compenseren.
- 👁️ Een visserijtransitie naar een sector die naar aard en omvang past bij een Noordzee vol windparken, is onderdeel van de maatschappelijke kosten voor de Energietransitie.
- 👁️ Houd aandacht voor de cumulatieve gevolgen van de uitrol van wind op zee en stimuleer onderzoek naar de ecologische effecten van de grootschalige bouw en ingebruikname van offshore windparken.

Visserij en een schone zee

Afval hoort niet in zee. Daarom neemt de visserijsector maatregelen om ervoor te zorgen dat visserij-afval niet in zee terechtkomt. Ook draagt VisNed bij aan initiatieven om de inzamelfaciliteiten aan wal te verbeteren en zijn we nauw betrokken bij de ontwikkeling van biologisch afbreekbare materialen voor gebruik in de visserij.

De visserij levert door haar bijdrage aan Fishing For Litter (KIMO) en de Greendeal Visserij voor een Schone zee een positieve bijdrage aan het oplossen van het afvalprobleem in zee. Jaarlijks wordt er belangeloos 300.000 kilogram zwerfvuil uit zee gevist en aan wal gebracht voor recycling en verwerking.

Aandachtspunten

- 👁️ Stimuleer de vrijwillige inzet voor een schonere zee en beloon deelnemers aan het Fishing for Litter project en het initiatieven gekoppeld aan de Green Deal of programma Visserij voor een Schone zee voor hun bijdrage en maatschappelijke dienst.

Visserij en Innovatie

De veranderingen op de Noordzee betekent dat de visserij zich moet aanpassen aan de nieuwe realiteit. Daarbij groeit de wens bij beleidsmakers, politici en de burger om te verduurzamen. Hier is binnen de visserij al jaren aandacht voor en er is al veel bereikt.

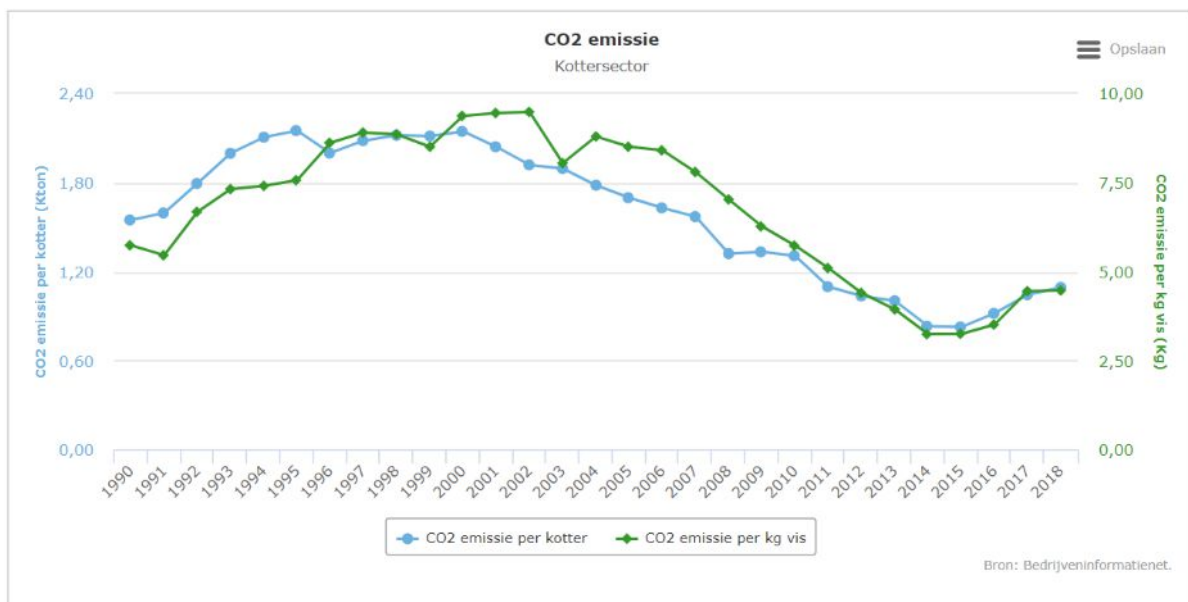
De Europese fondsen EFMZV en het toekomstige EMVAF helpen vissers bij het verder verduurzamen van de visserij. Echter, de administratieve lasten zijn hoog en de voorwaarden om in aanmerking te komen voor subsidie zijn complex. Dit resulteert er in dat niet alle ideeën de kans krijgen onderzocht te worden. Nationale fondsen of regelingen zouden hier een oplossing kunnen bieden, zoals bijvoorbeeld het Waddenfonds.

Visserij en CO2 uitstoot

De visserij werkt continu aan het verminderen van het brandstofverbruik. Reductie van brandstof zit in aanpassingen aan de schepen, techniek aan boord en vismethoden, netten en tuigen. Ook zit de grote vermindering van CO2 uitstoot van de afgelopen decennia in het 'bewuster vissen'. De sector is zich bewust van keuzes aan boord op het milieu en er is een continu proces gaande om die milieu impact te verlagen.

Met de pulsvisserij is een brandstofreductie van 46% gerealiseerd en sommige ondernemers weten hun brandstofverbruik nog verder te reduceren met slim energiemangement aan boord. Helaas is pulsvisserij verboden, ondanks deze enorme prestatie.

Emissiearm vissen is een belangrijke ontwikkelrichting voor de visserijsector, naast het reguliere verminderen van brandstofverbruik. Zo wordt er onder meer gekeken naar de mogelijkheden van het varen op waterstof en hybride schepen. Deze transitie vraagt echter om investeringen: tijd, onderzoek en middelen, buiten bestaande budgetten en de reguliere (visserij)kennisdomeinen om.

Afbeelding 1 Bron: Wageningen Economic Research (www.agrimatie.nl/visserij)

Pulsvisserij

Pulsvisserij is een duurzaam alternatief voor de boomkorvisserij op tong met wekkerkettingen. De kettingen die in de traditionele boomkorvisserij worden gebruikt om de vis op te schrikken worden in de pulsvisserij vervangen door elektrodes die tezamen een wekvelde creëren. De vis wordt hierdoor opgeschrikt en springt op vanuit het zand waarna de vis wordt gevangen. De innovatieve puls zorgt ervoor dat de visserijsector een grote slag maakt qua brandstofbesparing (-50%), selectiviteit (tot 50% minder bijvangst), vermindering van bodemberoering en kwaliteit van de vangst.

Veel Nederlandse vissers hebben geïnvesteerd in deze innovatieve vistuigen en hebben een concurrentievoordeel opgebouwd ten opzichte van andere Europese vissers. In 2019 is er in Europa gestemd voor een verbod op pulsvisserij. Dit verbod staat haaks op de wetenschappelijke kennis. Ook ICES heeft in 2020 een advies uitgebracht over puls, waaruit blijkt dat het een duurzamer alternatief is voor de visserij op tong.

Aandachtspunten

- 🐟 Innovatie moet beloond worden en we moeten er als sector op kunnen vertrouwen dat iets wat bewezen duurzamer is, ook toekomst heeft.
- 🐟 Geef innovatie tijd. De puls was er niet van de n op de andere dag, maar kent een jarenlang ontwikkeltraject, waarbij veel leergeld is betaald door de koplopers.
- 🐟 Investeer in innovatie in de breedste zin; innovatie op het vlak van varen, vissen en werken aan boord. Innovatie kan zich richten op maritieme techniek of op de manier waarop vis van de zeebodem wordt opgeschrikt, maar ook het verbeteren van de veiligheid of automatisering ten gunste van lichamelijke arbeid verdient aandacht.
- 🐟 Inzetten op het terugdraaien van het verbod op pulsvisserij is de kortste klap om nagenoeg 50% CO2 reductie te bewerkstelligen in de kottervisserij. In vergelijking met de transport- en luchtvaartsector is dit een ongevenaarde prestatie. VisNed gelooft in deze techniek en dat geloof is wetenschappelijk onderbouwd.
- 🐟 Stimuleer initiatieven om te komen tot uitstootreductie, zij het door aanpassingen aan bestaande schepen, of het ondersteunen van nieuwe ontwikkelingen zoals waterstof.

Visserij en werkgelegenheid

Een toekomstbestendige visserij gaat niet alleen over het ecosysteem, maar ook over de mensen die verbonden zijn aan de sector. De ondernemer, het gezin, maar ook de plaatselijke bakker en de visverwerker. Visserijbedrijven zijn vaak, evenals in de landbouw, familiebedrijven die van generatie op generatie overgedragen worden.

Het is echter niet meer vanzelfsprekend dat de volgende generatie het bedrijf overneemt. Bedrijfsopvolging is een steeds grotere uitdaging voor de Nederlandse kottersector die hoofdzakelijk uit familiebedrijven bestaat. We moeten het voor jongeren aantrekkelijk en mogelijk maken om in de visserij aan de slag te gaan, maar om dat te bereiken moeten een robuust toekomstperspectief en waardering voor de visser aan de basis staan. Zij vormen de fundering voor verjonging aan dek en in de stuurhut.

In de visserij zien we de gevolgen van onderwaardering van de doeners, de ‘cruciale beroepen’ die het land draaiende houden. Verdiensten in de visserij zijn wisselend en onvoorspelbaar en variëren tussen goed en zeer slecht. De instroom op visserijscholen is, met uitzondering van de visserijschool op Urk beperkt. De visserij staat daarmee niet in haar eentje en kampt op dit terrein met dezelfde problemen als de rest van de maritieme sector in Nederland. Om de krachten op dit terrein te bundelen heeft men vanuit de koopvaardij, waterbouw en visserij een voorstel uitgewerkt om in de opleidingsstructuur meer eenheid te creëren.

Hiervoor is het Beroepscompetentieprofiel Maritiem Officier nieuwe stijl opgesteld. Zo wordt gepoogd flexibiliteit te creëren tussen de sectoren, zodat een arbeidskracht in een van deze sectoren makkelijker aan het werk kan in een van de andere sectoren. Dit verbreedt de carrierekansen en verhoogt hopelijk de aantrekkelijkheid van de maritieme opleidingen, hoewel te veel verbreding ook kan leiden tot verwatering, terwijl vissers ‘gespecialiseerde allrounders’ zijn die aan boord voor elkaar moeten kunnen invallen. Er is maar ruimte aan boord voor een beperkt aantal mensen, bemanningseisen moeten dus zo veel mogelijk gelijk blijven.

Het vissersvak is een prachtberoep, vol avontuur, gedrevenheid, veelzijdigheid en vissers leveren een waardevolle bijdrage aan de voedselvoorziening en economie. “Ik ben visser” is iets om trots op te zijn, zeker in een land met goed beheerde territoriale wateren zoals Nederland.

Laten we met zijn allen trots zijn op de visserij en op jongeren, die dit stokje van hun ouders willen overnemen, generatie op generatie, met daarbij elke generatie een stapje modernisering passend bij de ontwikkelrichting die we gezamenlijk voor ogen hebben en houden: een duurzame, veilige en vitale visserij, die voedt en voorziet.

Aandachtspunten

- Vanuit het EFMZV is er een regeling voor jonge vissers die beoogt financiële ondersteuning te bieden in de overname of start van een visserijbedrijf. Deze regeling dient echter herzien te worden omdat de voorwaarden niet aansluiten bij de doelstelling.
- Er dient meer mogelijkheid gecreëerd te worden om uitwisseling in maritieme sectoren langdurig mogelijk te maken.
- Nederland moet werk maken van het erkennen van visserijdiploma's van andere landen die ook het STCW-F-verdrag hebben geratificeerd.